

Paviljongen **Swedish Glace** är en liten fåfånga. Ett lusthus ute på udden som gärna vill bli beundrad och sedd. En liten glädjefullt utformad filur som signalerar platsen och skapar orienterbarhet från håll. Den är kvadratisk i sin utbredning och följer där traditionen av lusthus och parkpaviljonger som både i det nära och på avstånd vill visa upp sina bästa sidor åt alla håll.

På avstånd har kiosken en tydligt avläsbar profil. På nära håll framträder material, detaljer och funktioner som berikar platsen och användningen. Dekorativ och lekfull men stram och funktionell står den på udden och bär historien om stadens arkitekturtradition och parkens upphovstid in i vår samtid.

1930 är ett speciellt år för såväl glassen som kiosken. Stockholmsutställningen tar den svenska arkitekturen med storm och introducerar funktionalismen som nytt ideal. Det som senare utvecklas till den strama funkisen representeras här dock till stor del av en lekfull exposé av små kiosker i skiftande färger och former. Små minibygnader som var och en i hela sin gestaltning marknadsför sitt syfte och innehåll.

Som av en händelse är det också under Stockholmsutställningen 1930 som pinnglassen introduceras i Sverige och gör stor succé. Steget är därefter inte långt till en självklar kombination – kiosken där man säljer glass. Glasskiosken, en anspråkslös liten arkitektonisk typologi där det lustfyllda innehållet ofta återspeglats i ett lekfullt yttre.

När Georg Arn 1933 ritar det vinnande tävlingsförslaget för Örebro Stadspark befinner sig arkitekturen i Örebro i en brytpunkt mellan klassicism och den funktionalism som introducerats genom Stockholmsutställningen 1930 – en övergångsperiod mellan tradition och modernitet, den så kallade Swedish Grace. Detta syns tydligt i tongivande byggnader som Örebro konserthus, Nämndhuset och Karolinska skolan – alla ritade av Georg Arn kring samma tid som han arbetar med förslaget till Stadsparkens utformning.

Förslaget *Swedish Glace* väver vidare på de här historierna – kring kiosken, glassen, arkitekturen, parken och Örebro.

Stadsparkens ursprungliga stomme har fragmenterats genom många årsringar av ombyggnation, omgränsning av stråk och tillägda funktioner. De stora landskapsdragen och den arkitektoniska helheten har delvis gått förlorad. Nya funktioner och rum har adderats allt eftersom, alla med sitt eget uttryck. De placeringar som ofta dikt an stråken vilket gör att de får över parken i stället för att landa i parkens helhet, en gestaltning där rummen vänder sig inåt. Stråk och flöden leder ibland mellan till synes oklara punkter. De stora böljande gräsytorerna med slingrande gångvägar och stora solitära träd finns kvar men bara i mindre fragment.

Dagens utformning av glasskiosk och uteservering är introvert och skär av udden där den är placerad. Sikten och flödet mellan vattnet och gräsrummet blir bruten och den monotona härjda utsikten uteserveringen ligger som en kaka ovanpå parkens topografi. Kiosken och uteserveringen ligger och trycker sig mot cykelstråket, det skapas branta slänter och ytor upplevs som baksidor, öde och otrygga. Mötet med parkens stora gräsrum är stumt, den nyare åpromenaden är inte integrerad i parkens struktur och det saknas en tydlig parkentré vid kiosken.

I förslaget väcker vi liv i och förädlar stadsparkens landskapsliga stomme - de öppna gräsrummen med solitära träd och planteringar, slingrande stråk som leder genom parkens rum och funktioner som landar i parken på parkens premisser. På udden finns möjligheten att ta tag i en rest av den gamla strukturen och utveckla denna. Genom att dra paviljongen närmare gräsrummet kan övergången mellan cykelstråk och gångväg kännas mer mjukt och böljande.

Glasskiosken och ett fristående tak placeras likt en klassisk paviljong i en romantisk park på kullen i den stora landskapsrummet och öppnar sig både mot vattnet och staden och den stora samlade gröstyan vid scenen. De stora solitära träden får ta plats i kompositionen och håller platsen. Den storslagna gestalten som Blomstergatan utgör får äntligen en värdig slutpunkt i paviljongen på udden.

Från Hamnbron i väster, Stora Holmen i norr och Wadköping i öster syns den lilla platsen på udden. Det är en särdeles fin och signifikant plats som, under tiden för den tidigare musikpaviljongen, hade en framträdande roll som en front till parken. En plats som vände sig mot alla håll där vattnet fortfarande utgjorde en naturlig förlängning av parkrummet.

I takt med att stråket och cykelbanan runt parken och udden har utvecklats har det bildats en välfungerande passage längst än för Örebroaren på språng, men samtidigt gjort udden mer perifer som vistelsemiljö. Idag rymmer den i praktiken en glasskiosk med tillhörande uteservering. En plats man aktivt söker sig till en solig sommar dag, med endast ett tydligt ärende. Där utöver är det en öde uteservering, monofunktionell och oinbjudande.

Som glasdestination fungerar den väl. Men för att uppfylla visionen om en "attraktiv och trygg mötesplats för alla Örebroare" krävs ett skifte i perspektiv. I stället för att utgå från kiosken med tillhörande väderskydd, bör platsen på udden utvecklas som helhet – där kiosken blir ett av flera rum och funktioner som stödjer och aktiverar platser. En plats som genom nya kopplingar bjuder in till såväl planerade som spontana, korta som långa uppehåll.

En grundläggande premiss för en mötesplats är att människor både vill och kan vistas där. Platsen behöver dra till sig människor, få dem att stanna upp och erbjuda utrymme att ta den i anspråk över tid. Förslaget vill berika den lilla platsen på udden med *magneter*, *ankare* och *byggklossar*.

Magneterna skapar anledning att komma. På avstånd fungerar glasskiosken som platsens utropstecken och signalerar närvaro. På närmare håll – för den som strosar, cyklar eller passerar – gestaltar platsen för att fånga upp rörelsen och möjliggör spontana stopp: att ta en kaffe i farten, en bänk för att knyta skosnören eller cykelpumpen i en avstickare från stråket.

Ankare är anledningarna att dröja sig kvar. Där möjligheten till att interagera, spana eller umgås skapas. Genom att möjliggöra flera typer av vistelser samtidigt kan man känna sig välkommen, vilket stärker platsens sociala bredd och trygghet över tid. Förslaget rymmer därför olika rumsligheter i samspel – platser att använda ensam eller i grupp, i centrum eller i periferin: runt kioskens, under det fristående taket i regn, på en solvärd bänk, eller i kvällssol med utsikt över vattnet.

Bygghögskolorna ger platsen långsiktig användbarhet och gör att människor knyter an till platsen. Robusta rum och strukturer med tydliga kvaliteter, men utan låst funktion skapar utrymme för egen användning och tolkning. Ett fristående tak med golv kan vara uteservering, platsen där tangoföreningen samlas eller förskolan har fruktstand. På travmöbler sitter Pokémon go-gänget, hålls politiska brandtal eller där magnetfiskarna radar upp sina skatter från Svartån.

Paviljongen och dess mer reserverade långbenta kusin, det fristående taket, utförs av trä och sällar sig därigenom till traditionen av luthus, paviljonger och Stadsparkens starka kulturhistoria av träarkitektur. Fasaden tar tillvara träbyggnadens bredd på uttryck genom lager av massiva träskivor som formar en skulptural relief. En träarkitekturens svar på en sträng och symmetrisk ornamentik.

Som brukligt vid utformning av små fåfångor kombineras träets enkla rationalitet med omsorgsfullt utförd hantverksdetaljer. Här i några återkommande plåtdetaljer i skärmtak, takavvattnings och avtäckning av träskivor. Smidesdetaljerings knyts även ihop runt fasaden i serveringsdiskar och sittbänkar.

Tak och övriga plåtdetaljer har en oxidröd färg som går i ton med den brutna engelsk röd i det målade träet. De bågformade fasadskivorna målas i en gul nyans av obränd terra som knyter an till många av parkens byggnader och strukturer. Kiosken och det fristående takets färgsättning ger platsen en egen identitet i sammanhanget och skapar kontrast mot parkens grönska för att försäkra sig om att de syns.

Platsen runt glasskiosken utformas med utgångspunkt i parkens befintliga struktur. De stora solitära träden och häcken sparas, och planteringsarna behålls där marken inte behöver höjdregras. Nya strukturer infogas mellan träden och med subtila nivåskillnader mellan kiosk och uteservering formas mindre rumsligheter. Kiosken vrids för att öppna upp mot gräsmattan och möta rörelsen från å-promenaden.

Glaskiosken placeras något upphöjd från stråket, med utrymme för köbildning vid sidan av flödet. Skärmtaket frigör sig från kiosken så att parkens rum kan passera mellan. Uteserveringen placeras under trädkronorna, en nivå upp för att skona rötterna. I förskjutningen mellan kiosk och servering skapas ett samlande parkrum med en ny plantering som bildar en låg, blomstrande skärm.

Tre platsbyggda trävolymr placerade vid entrén, i söderläge mot parken och under skärmtaket mot vattnet och lockar till vistelse. Här kan man sitta, vänta eller ta plats i kanten mellan park och kiosk. Volymerna markerar gränsen mot uteserveringen men är tillräckligt öppna för att platsen ska kunna användas även när kiosken är stängd.

Stråket på platsens södra sida dras om utanför tävlingsområdet och ges en mjukt böljande sträckning genom gräsyrtorna, med anslutning vid silversurfaren och bryggan. Genom att förlänga Blomstergatans skifferbeläggning knyts målpunkter samman och udden integreras i parkens gångsystem.

Gestaltningen utgår från tidlösa och robusta material: stenmjöl i mark, skiffer i beläggningar, kanter av granit eller återbrukat betong samt trä i bygga delar. Material hämtas i första hand från kommunens återbrukslager. De platsbygga trävolymerna utförs i linoljempregnerad furu, exempelvis linax eller linjon.

Konserthuset i Örebro med ursprunglig fasad. Arkitekt Georg Arn, 1932

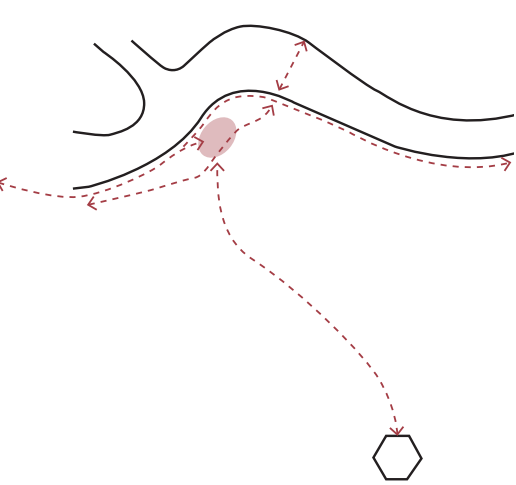
Den arkitektoniska typologin glasskiosk – lustfyllt inre och lekfullt yttre

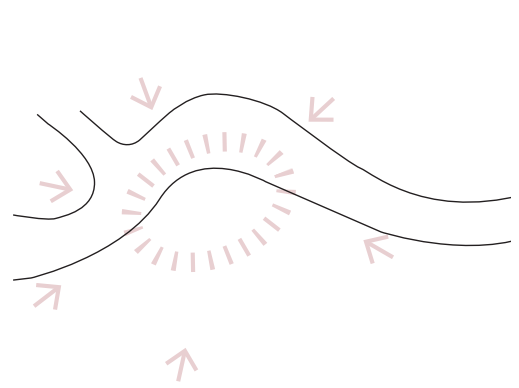
Fåfången – den lilla arkitekturen i enkla materialen som oblygsamt vill iklä sig något större.

Nya stråk återknyter till parkens landskapsstruktur

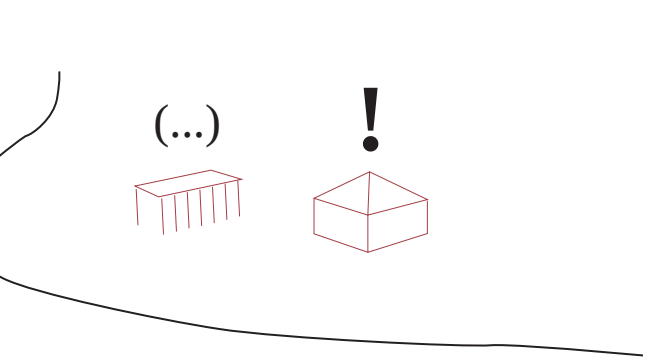

Udden går från perifer glassdestination, till att gestaltas som en hel plats

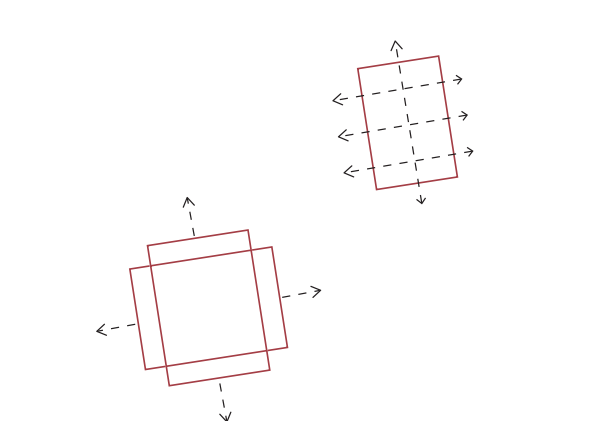
Cafépaviljongen är oblygsam och berättar för alla om platsen på udden.

Det fristående taket står lågmäلت bredvid och bjuder til tröskellös vistelse under årets alla dagar.

Paviljongen är riktningslös i sin kvadratiska form.
Det fristående taket är transparent och bjuder in till

oprogrammerad användning från alla riktningar.

Kalkyl cafépaviljon

Grund	360000
Prefabricerad cellglasgrund	60 m²
Yttervägg med fasad	757800
Regelvägg - diffusionsöppen	111 m²
Fasad - treskiktsskivor gran	111 m²
Sockelbeklädnad - skiffer	15 m²
Fasadfärg - linoljefärg	150 m²
Fasadbelysning	24 st
Tak	504000
Tak plåt	72 m²
Plåtdetaljer	40 m²
Skärmtak	48 m²
Takfot	40 m
Dörrar och partier	410000
Ytterdörrar - stålglas	2 st
Ytterdörrar - trä	1 st
Fönster fasta - stålglas	6 st
Fönster gijotin - stålglas	5 st
Interiört	248200
Innerväggar	20 m²
Undertak	49 m²
Golv servering - skiffer	12 m²
Golv arbetsplats - klinker	40 m²
Frysrum	1 st
Wc - sanitetsprodukter	1 st
Påslag 10%	228000
SUMMA TOTAL	2508000

Kalkyl parkrum

Rivning	185 000
Demonerter av betongplattor, trappsteg och staket	350 m²
Demonerter och flytt av konstverk	2 st
Hårdgjorda ytor	910 000
Stenmjölssystem	505 m²
Luftigt bärlager runt befintliga träd	100 m²
Naturstensbeläggning återbrukat sten	269 m²
Kanter av återbrukat betong/granit	53 m
Plantering	345 000
Gräs sådd	112 m²
Plantering 50/50 buskar/berenner	146 m²
Häck	5 m²
Trädplantering	2 st
Utrustning och belysning	215 000
Träobjekt	3 st
Belysning parkdykta	4 st
Parksoffor	3 st
Fristående tak	300 000
Stolpe kärnfuru 95x95	95 m
Limträbalk 90x360x6000	11 st
Markskruv	14 st
Tak - plåt	70 m²
Plåtdetaljer	40 m²
Belysning - downlights	14 st
Linoljefärg	60 l
SUMMA TOTAL	1 955 000

Teknisk beskrivning

Cafépaviljong - 60 m² BTA

Grund: För att huset ska landa sömlöst i landskapet föreslås en prefabricerad, betongfri platta på mark med cellglasisolering. Lösningen halverar byggskedetsläppen jämfört med traditionell betongplatta och är fullt demonterbar för återbruk och återvinning.

Sockeln kläs i Grythyttesskiffer som ansluter till gångstråk och stennattor vid entréer och servering, företrädesvis i återbrukade skivor i fallande längder.

Stomme: En enkel, repetitiv struktur av regelväggar och takstolar. Ett stomtmått på 1,2 meter och en hushöjd på 3,6 meter möjliggör fullt utnyttjande av standardskivor och minimerar spill och arbetsmoment.

Ytterväggarna utförs som diffusionsöppen konstruktion i biobaserade material: ångbroms, installationsskikt (minskad fuktrisk och ökad flexibilitet), cellulosafibersolering och diffusionsöppen vindpapp.

Den repetitiva grundstrukturen rymmer samtliga funktioner – dörrar, fönster, luckor och täta partier – och ger flexibilitet för vidare utveckling i samråd med förvaltning och verksamhet.

Fasad: Figsågade träskivor mellan vertikala band av hyvlade reglar. Skivorna är massiva treskiktsskivor av gran med ytterskikt av stående årsringar för ökad hållfasthet och fukttålighet.

Två lager skivor skapar ett massivt, reliefartat uttryck. Skivorna kan spåras i bakkant som alternativ till traditionell luftningsläkt och är enkla att demontera för underhåll eller utbyte. Skiktjockleken om 7–10 mm möjliggör upprepat underhåll och lång livslängd. Formatet utgår ifrån standarddimensioner.

Täckplåtar integreras i fasadens ornamentik och förstärker djupverkan.

Tak: Bandtäckt plåt med ståndfals i standardbredd för att minimera spill. Skärmtak i lackerad stålplåt bärs av enkla smidesstag förankrade i fasaden. Dagvatten från tak och skärmtak leds till stuprör vid byggnadens fyra hörn.

Ytbehandling: Fasadrädet målas med linoljefärg, ett biobaserat och diffusionsöppet system som tränger in i träet och ger impregnerande effekt.

Underhållsintervallet är kortare än för akrylatfärger, men åtgärderna är enklare och kan utföras lokalt utan synliga skarvar.

Fristående takstruktur - 55 m²

Konstruktion: Trä - pelare av kärnfuru i korsformad profil, limträbalkar med bågformade konsoler. Grundläggning med markskruv med dolda infästningar, för att undvika schakt och skona trädens rötter.

Tak: Bandtäckt plåt. Avvattnning sker i hörnen, där de ihåliga pelarna rymmer dold vertikal avrinning. Pelarna fungerar även som installationsutrymme för eldragnig till belysning och uttag.

Ytbehandling: Samtliga trädelar målas enhetligt med linoljefärg i samma kulör som kioskens stomme. Undertaket målas i samma gula nyans som på paviljongens fasader.

WC

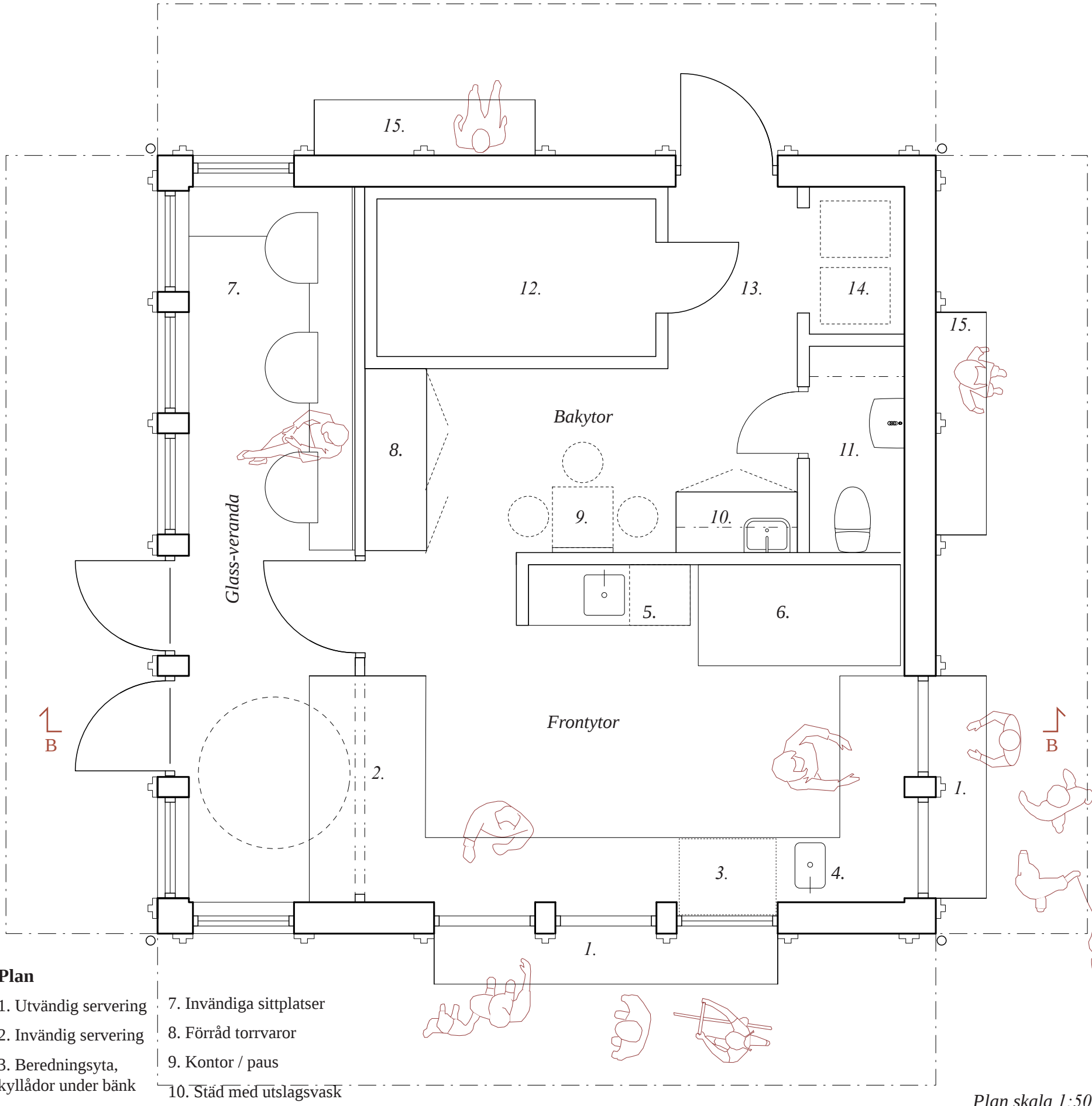
Wc-modulen utförs med träfasad såsom andra funktionsbyggnader i parken. Fasad av lockpanel och sedumtak. Målas i samma gröna kulör som pumpstationen vid vattenleken. Dörrar med lackad skiva. Alla dörrar och plåtdetaljer i "mossy green". Belysningspaket 1, ovan dörrar. Cykelpump och vattenutkast vid hörnet på norra fasaden mot å-sträket.

Utemiljön

Gestaltningen av utemiljön utgår från naturliga material som sten, trä och kulturarvsväxter. Material och lösningar som är enkla att underhålla och möjliga att standardisera eller återbruka.

Höjdsättningen tar hänsyn till trädens rotsystem, där uteserveringen under trädkronorna anläggs cirka 10–15 cm ovan befintlig mark för att undvika schakt. Ett luftigt bärlager och en genomsläpplig yta av stenmjöl möjliggör fortsatt syretillförsel till rötterna. Samtliga ytor runt kiosken, skärmtaket och uteserveringen utformas med god tillgänglighet.

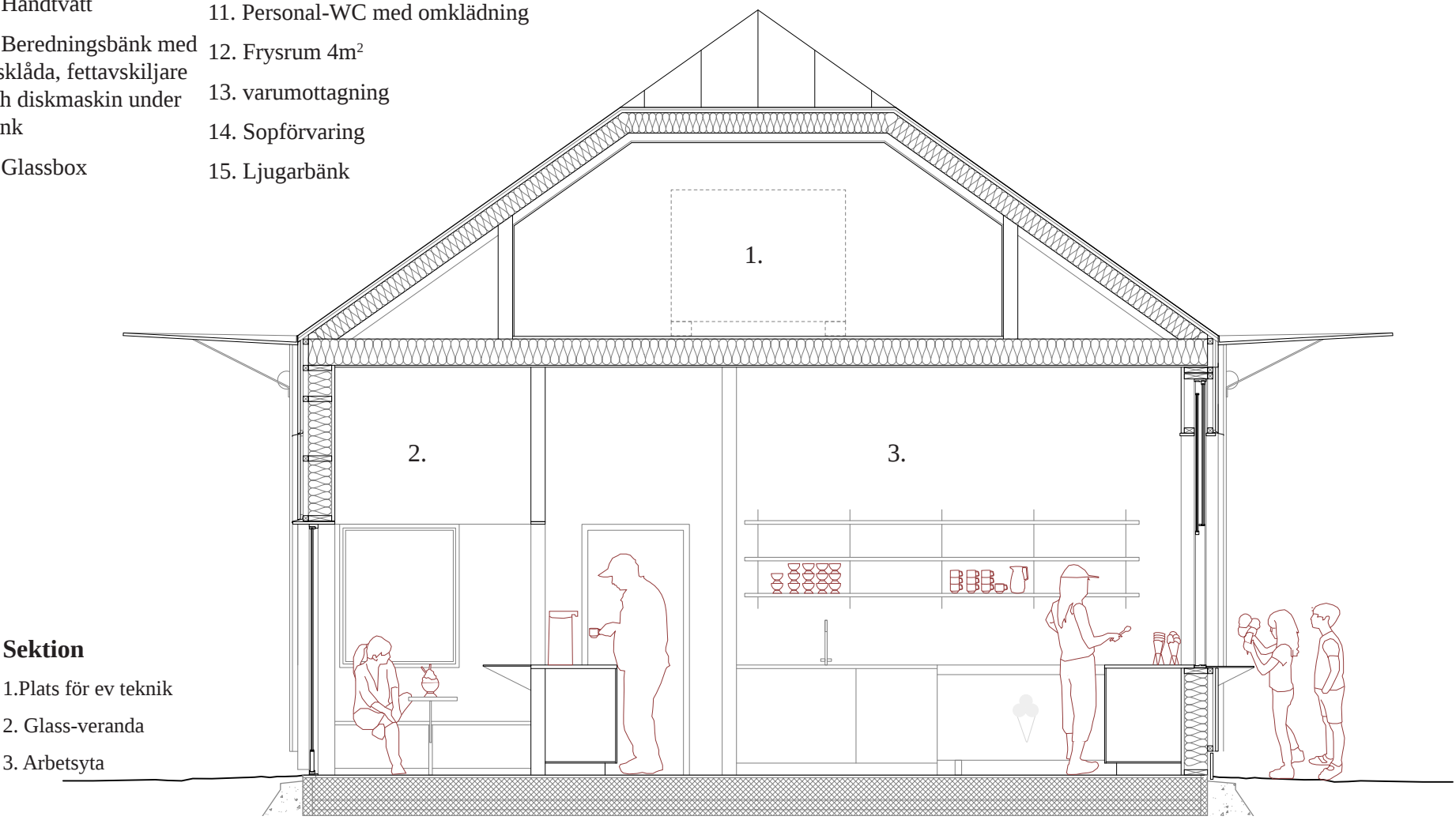
Dagvatten avvattnas mot planteringar och gräsytor.

Plan

1. Urvändig servering
2. Invändig servering
3. Beredningsyta, kylldör under bänk
4. Handtvätt
5. Beredningsbänk med diskåda, fettavskiljare och diskmaskin under bänk
6. Glassbox
7. Invändig sittplatser
8. Förråd torrvaror
9. Kontor / paus
10. Städ med utslagsvask
11. Personal-WC med omklädnig
12. Frysrum 4m²
13. varumottagning
14. Sopförvaring
15. Ljugarbänk

Plan skala 1:50

Sektion

- 1.Plats för ev teknik
2. Glass-veranda
3. Arbetsyta

Sektion B-B. Skala 1:50

Fasad mot syd. Skala 1:50

Fasad mot väst. Skala 1:50

Sektion genom park och byggnad. Skala 1:200

Belysningskonceptet utgår från tre skeden: *dagtid*, *kvällstid när caféverksamheten är öppen*, samt *övrig mörk tid när platsen är obemannad*.

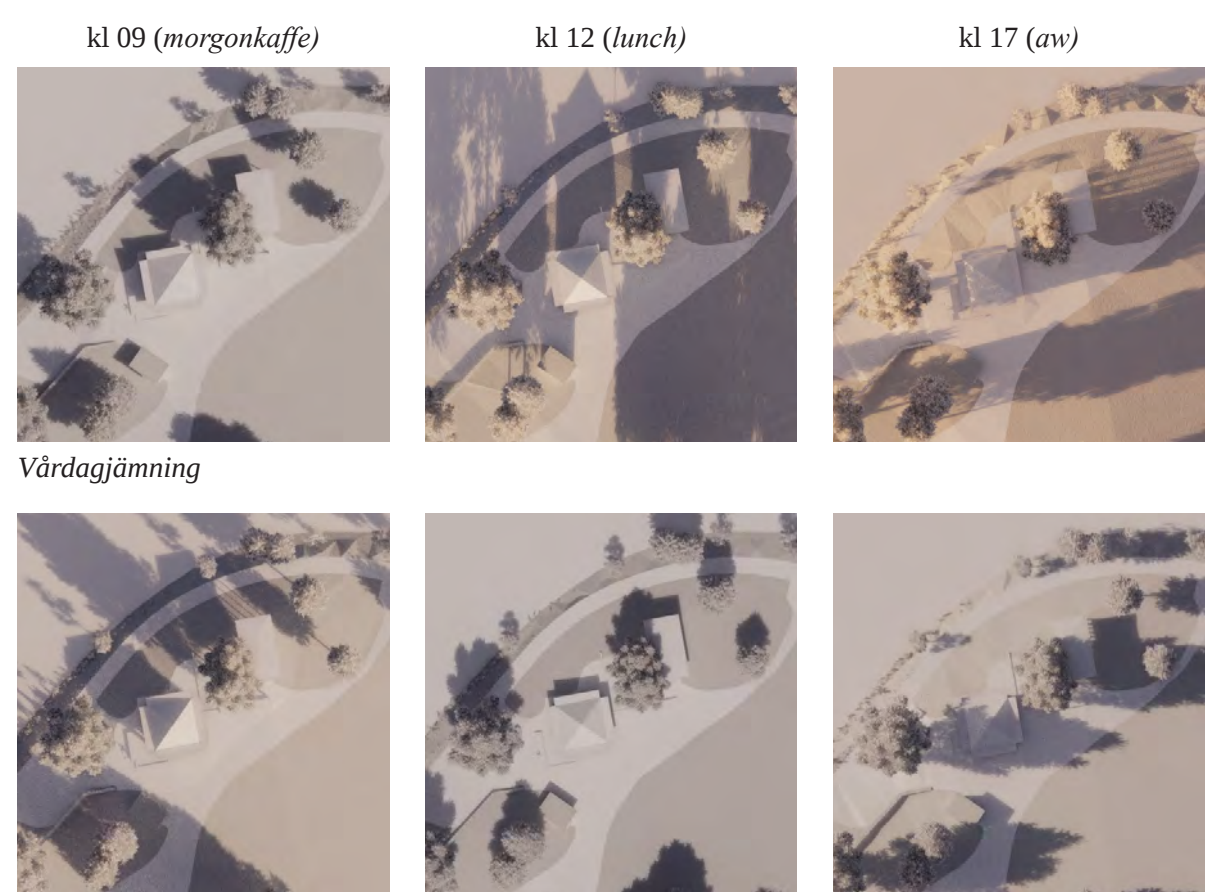
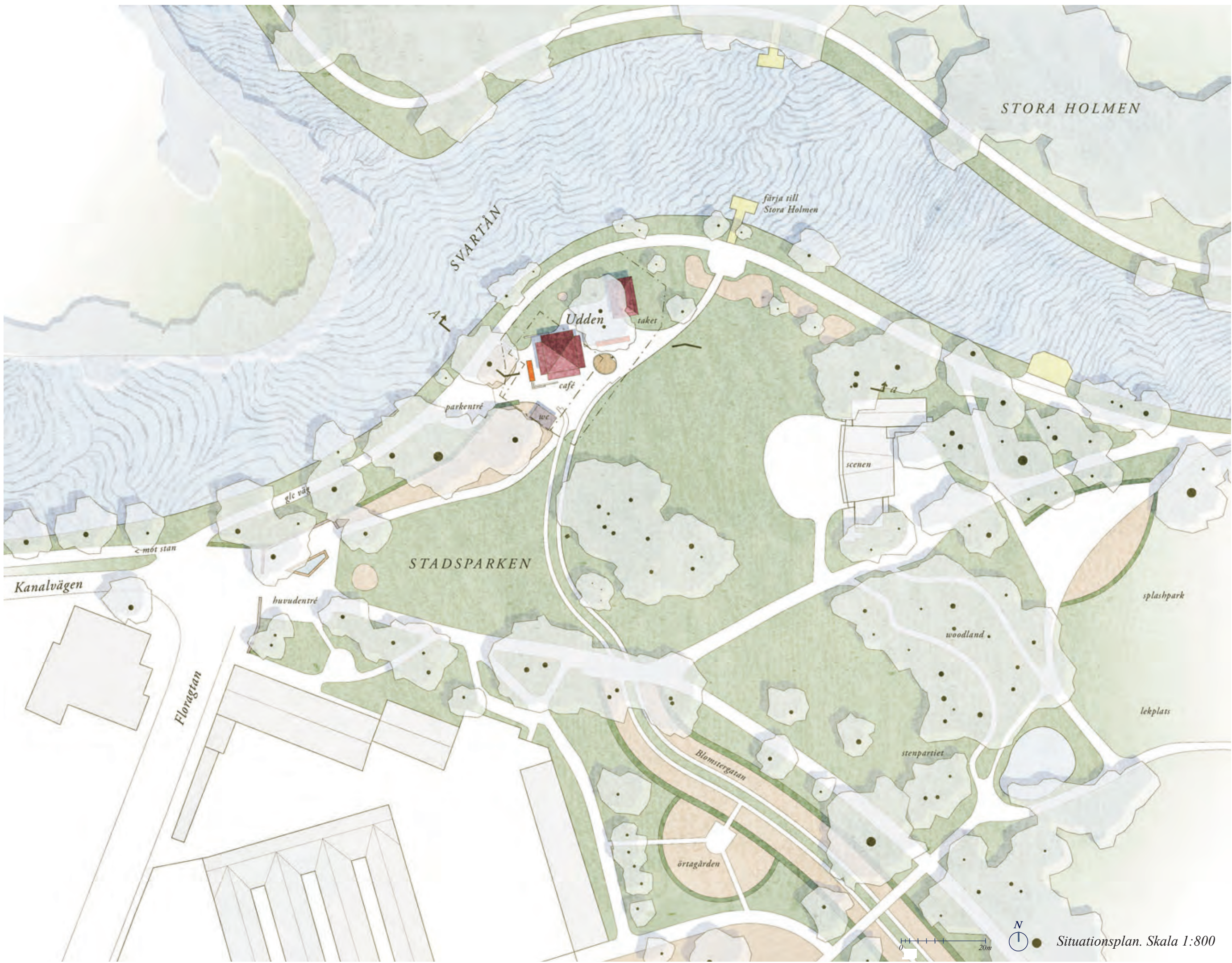
Dagtid :

- Genom de byggda strukturernas placering möjliggörs vistelse i både sol och skugga under större delen av dagen.
- Platsen kan användas runt hela kiosken – inga dolda hörn eller baksidor som skapar otrygghet.
- Tryggheten stärks också genom en öppen och överblickbar miljö med förbättrade kopplingar i parken, där fler rörelser och vistelser samspekar och låga planteringar ger god genomikt.

- Belysningen koncentreras till byggnaden, golvet under det fristående taket och vistelsezonerna däremellan.
- I kioskens fasad integreras runda globarmaturer som framhäver byggnadens geometri och sprider ett mjukt ljus i omgivningen.
- Invärdig belysning bidrar till att lysa upp platsen, där den uppladade serveringen fungerar som en ljuspunkt mot ön och staden.
- Under det fristående taket belyser integrerade downlights golvet och de platsbyggda trävolymerna. Riktbara armaturer i skärmtak och undertak kompletterar med punktbelysning av sittplatser och konstverk.

- Belysningen anpassas för att skapa trygghet utan att överbelysa platsen.
- En jämn grundbelysning skapar ställen där orienterbarhet längs stråk och entréer, kompletterad med parklyktor vid de inre rörelserna och kopplingen till å-stråket.
- Kioskens fasad och ytan under det fristående taket hålls fortsatt belysta men i dämpad nivå. På avstånd från trädgården kioskens som en tydlig markör i parken, där fasadens geometri ger identitet utan att skapa starka kontraster mot den omgivande mörkret.

Byggnadernas placering och platsens utformning möjliggör att välja både sol och skugga under de flesta tider på dagen. Genom möjligheten att vistas runt hela kiosken kan man alltid hitta en plats i lä, även när vinden ligger i huvudsakligen från nordväst.

Belysning kvälls och nattetid när verksamheten är obemannad

Belysning kvällstid när verksamheten är öppen

